

Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ
Nauki Społeczne, Nr 11 (2/2015)

KLAUDYNA SZCZUPAK
(UNIwersytet Warszawski)

Recenzja książki:

Robert Ackland, *Web Social Science: Concepts, Data and Tools for Social Scientists in the Digital Age*,
Sage Publications Ltd 2013, 224 strony

W książce *Web Social Science: Concepts, Data and Tools for Social Scientists in the Digital Age* Robert Ackland podejmuje temat znaczenia Internetu i światowej sieci komputerowej w dzisiejszych czasach. Ackland jest adiunktem w demograficzno-społecznym instytucie badawczym na Australijskim Uniwersytecie Narodowym. Zajmuje się problematyką światowej sieci komputerowej i Internetu w badaniach z zakresu nauk społecznych. Książka skierowana jest do osób zainteresowanych rolą, jaką może odgrywać Internet w nauce, oraz możliwościami jego wykorzystania we własnych badaniach. Główną zaletą monografii jest przystępna oraz łatwo przyswajalna forma przekazywania treści.

W pierwszej części książki autor opisuje metody, jakie mogą być wykorzystane do przeprowadzania rzetelnych badań naukowych za pomocą światowej sieci komputerowej i Internetu. W trakcie lektury może pojawić się niedosyt spowodowany tym, że niektóre tematy nie zostały przez badacza wystarczająco

INFORMACJE O AUTORCE

Klaudyna Szczupak
Instytut Polityki Społecznej
Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski
e-mail: klaudyna@hotmail.com

opisane, a jedynie zasygnalizowane. Ackland skupił swoją uwagę na przedstawieniu pełnego obrazu wszystkich tematów związanych z siecią i Internetem, które mogą być interesujące dla naukowców oraz badaczy społecznych. Na korzyść autora przemawia fakt, że zawarł w swojej książce wyczerpujące przypisy i bibliografie oraz wskazówki dla czytelników, zatem każdy ma możliwość poszerzania swojej wiedzy we własnym zakresie.

Książka *Web Social Science* jest podzielona na trzy części. Autor przedstawia ogólny wstęp do tematu światowej sieci komputerowej, wyjaśnia różne pojęcia związane z Internetem oraz przytacza ciekawe aspekty tego zagadnienia. Opisuje również historię, technologię i strukturę światowej sieci komputerowej, a także wyjaśnia terminy takie jak „cyberprzestrzeń”, „wirtualne środowisko”, „internetowe sieci społeczne” itp. Teoretyczny wstęp jest zatem bardzo przydatny, ponieważ pomimo że Internet jest dzisiaj powszechnie wykorzystywany przez większość społeczeństwa, czytelnik może tu znaleźć dodatkowe informacje. W ramach wprowadzenia autor przedstawia również przykłady interakcji, jakie zachodzą w Internecie. Opisuje zasady, na jakich działają fora internetowe, czaty, grupy dyskusyjne, blogi, portale społecznościowe, wyszukiwarki oraz Wikipedia. Pokazuje, jak tworzy się wirtualną rzeczywistość i do czego może ona służyć. Bogaty w opisy teoretyczne wstęp jest niezwykle istotny, bowiem w kolejnych rozdziałach książki są opisane narzędzia do przeprowadzania badań naukowych z wykorzystaniem Internetu.

Pierwsza część monografii zawiera sugestię, że światowa sieć komputerowa jest i powinna być inaczej wykorzystywana w różnych dziedzinach nauki. Podawane są między innymi przykłady możliwości wykorzystania sieci w badaniach informatycznych oraz społecznych. Ostatnim wątkiem tej części monografii jest kwestia trafności badań internetowych oraz to, w jaki sposób powinniśmy wykorzystywać światową sieć komputerową, aby badania były rzetelne. Pierwsza część kończy się krótką analizą zagadnienia i postawieniem pytania, czy Internet wpływa na wybory i zachowania ludzi oraz czy jest wykorzystywany jako narzędzie, które pozwala dążyć do różnorodnych celów. Innymi słowy, autor zastanawia się, czy to Internet kieruje naszymi zachowaniami, czy też to my kierujemy Internetem. Takie zakończenie wstępu jawi się jako interesujące, ponieważ każdy naukowiec korzystający z Internetu powinien wziąć tę kwestię pod uwagę, przygotowując analizy i interpretacje swoich badań. Wstęp jest tu zatem ważnym streszczeniem głównych wątków dotyczących światowej sieci komputerowej i Internetu, które powinny być znane przynajmniej w podstawowym zakresie osobom korzystającym z tych narzędzi w badaniach naukowych.

W części monografii zatytułowanej *Web Social Science Methods* mieszczą się trzy rozdziały, w których autor opisuje różne metody wykorzystywania światowej sieci komputerowej w badaniach społecznych. Rozdział *Online Research Methods* jest bardzo dobrze przemyślany, zawiera bowiem charakterystykę

badań zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Ackland opisuje rodzaje ankiet internetowych, proces ich tworzenia i doboru próby badawczej oraz podaje przykład badań wykorzystujących takie narzędzia. Poruszone są tu kwestie etyczne oraz zidentyfikowane zalety i ograniczenia ankiet internetowych, opisane są także rodzaje grup fokusowych i wywiadów online, a ponadto pokazane jest, jakie dane i w jaki sposób mogą być pozyskiwane z tego typu badań. Kolejną opisywaną metodą badań jest analiza treści internetowych. Tutaj autor pokazuje możliwości wykorzystania różnorodnych treści znalezionych w Internecie do przeprowadzania badań i wydobywania informacji ilościowych oraz jakościowych.

Zasadniczą zaletą tej części monografii jest to, że przy opisie i charakterystyce każdej z metod badawczych autor nie tylko podaje przykłady jej zastosowania, ale również identyfikuje zalety i pokazuje ograniczenia, a także zwraca uwagę na trudności, z którymi możemy się spotkać. Dodatkowo podkreślony jest aspekt zachowania etyki badawczej podczas prowadzenia badań. Pod koniec drugiego rozdziału Ackland pisze, że mimo iż badacz nie musi uzyskać oficjalnej zgody innych osób publikujących materiały w Internecie na wykorzystanie ich we własnych badaniach, to jednak ich anonimowość powinna być uszanowana. Ostrzega nas, że granica pomiędzy informacją prywatną a publiczną w Internecie jest bardzo płynna. Obrazuje to przykładem, że osoby prowadzące blogi przekazują prywatne informacje z myślą, iż trafiają one do małej grupy odbiorców. Autor apeluje, żeby uszanować prywatność takich osób pomimo publicznie dostępnych informacji.

Rozdziały *Social Media Networks* i *Hyperlink Networks* poświęcone są omówieniu sieci społecznościowych oraz *hyperlink networks*. Uważam, że opisy i szczegóły wykorzystane do wyjaśnienia, na czym polegają owe zjawiska, są niepotrzebne z punktu widzenia badacza społecznego. Rozdziały zawierają wiele przykładów pozwalających zrozumieć przynajmniej w podstawowym zakresie tę tematykę. Dodatkowo znajdziemy w nich bardzo istotne dla dzisiejszego użytkownika sieci wątki na temat Facebooka i Twittera, które okazują się przydatnymi narzędziami zdobywania i gromadzenia informacji dla badaczy społecznych. Ackland opisuje trzy rodzaje oprogramowania *web crawlers*, które tworzone jest przez naukowców w celu badania aspektów ilościowych stron lub węzłów internetowych (IssueCrawler, SocSciBot, VOSON). Programy te mogą się okazać bardzo potrzebne osobom, które w ramach swoich badań muszą zgromadzić i przeanalizować dużą ilość danych zastanych w źródłach internetowych.

Podsumowując analizę tej części książki Roberta Acklanda, stwierdzam, że jest ona ważnym opracowaniem metod ilościowych i jakościowych badań przeprowadzanych w światowej sieci komputerowej. Autor nie tylko podaje wskazówki, jak wykorzystać Internet w różnych dziedzinach nauk, ale również podpowiada, na co należy uważać w trakcie przeprowadzania badań, oraz

wyczerpująco opisuje dodatkowe narzędzia, które mogą być przydatne w gromadzeniu danych i przeprowadzaniu badań.

Ostatnia część monografii, *Web Social Science Examples*, podzielona jest na sześć rozdziałów. Ackland podaje przykłady wykorzystywania wcześniej wymienionych i opisanych narzędzi przeprowadzania badań społecznych w sieci. Pokazuje, jak Internet i światowa sieć internetowa wpływają na zjawiska ekonomiczne i społeczne. Przykłady pozwalają czytelnikowi zrozumieć, w jaki sposób można poznawać, odkrywać i badać zjawiska społeczne za pomocą informacji zgromadzonych w sieci. Pokazują one również, jak można dzięki takim badaniom zdobywać nową wiedzę na temat współczesnego społeczeństwa oraz świata polityki i ekonomii.

Pierwszy z sześciu rozdziałów, *Friendship Formation and Social Influence*, opisuje sposoby tworzenia nowych znajomości na portalach społecznościach (Facebook, portale randkowe, Twitter itp.) oraz wyjaśnia pojęcie wpływu społecznego. Bardzo szeroko opisany jest potencjał danych istniejących na takich portalach, które mogą pomóc w badaniu nowych aspektów życia społecznego. Rozdział szósty, *Organisational Collective Behaviour*, zawiera cenne informacje na temat organizacji zbiorowego zachowania w Internecie. Ackland opisuje, jak Internet może wpływać na decyzje ludzi odnośnie do przyłączania się oraz identyfikowania się z różnymi ruchami społecznymi. Dodatkowo pokazuje, jak organizacje pozarządowe wykorzystują Internet, aby zachęcić ludzi do popierania i promowania ich działań.

Wpływem światowej sieci komputerowej i Internetu na sferę polityczną autor zajmuje się w rozdziale siódmym, pt. *Politics and Participation*. Dodatkowo zawarta tu jest charakterystyka Internetu jako narzędzia wykorzystywanego przez partie polityczne oraz inne grupy zainteresowane zwiększeniem swojej popularności. Ackland wskazuje na pojęcie *power laws*, uważam jednak, że powinien zawrzeć bardziej szczegółowy jego opis, który pozwoliłby czytelnikowi zrozumieć różnice między siłą polityki prowadzonej w rzeczywistości i w Internecie. Myślę, że wątek ten jest bardzo ważny, ponieważ pokazuje, jak istotny dla dzisiejszej polityki jest Internet, dzięki któremu politycy mogą dotrzeć do najszerzego grona odbiorców.

Kolejny rozdział, *Government and Public Policy*, pokazuje, jak za pomocą Internetu i światowej sieci komputerowej rządy i osoby sprawujące władzę mogą rozpowszechniać informacje i nimi manipulować, budując w ten sposób autorytet i kreując rzeczywistość. Autor podkreśla, że musimy pamiętać zarówno o negatywnych, jak i pozytywnych aspektach takich możliwości. Na drugim planie pozostawia badanie makroekonomii wirtualnych światów. Wątek ten powinien być bardziej rozwinięty, tym bardziej, że według Acklanda jest to kwestia, która staje się coraz ważniejsza w dobie tak zwanego wpływu mikroekonomii wirtualnych światów na rzeczywistość.

Ackland szczegółowo opisuje, jak rozwój światowej sieci komputerowej i Internetu wpłynął oraz nadal wpływa na współpracę, partnerstwo i produkcję. Autor opisuje również, jak wykorzystując Internet możemy badać i mierzyć inicjatywy partnerstwa i produkcji. Rozdział dziewiąty, pt. *Production and Collaboration*, w prosty i konkretny sposób pokazuje, jak wielki wpływ na świat nauki mają Internet i sieć. Opisanie są tutaj nowe możliwości badawcze, które generuje Internet, między innymi łatwość dostępu i porównania informacji oraz zawłość powiązań świata akademickiego i partnerstwa międzynarodowego w badaniach.

Na koniec autor porusza zagadnienia handlu oraz marketingu. W rozdziale dziesiątym, pt. *Commerce and Marketing*, wyjaśnia, że pojawienie się Internetu najbardziej wpłynęło właśnie na te dwa aspekty. Opisuje, jak działy marketingu w różnych firmach wykorzystują sieci społecznościowe do promocji swoich produktów oraz potencjalny wpływ systemów rekomendacji produktów na różnorodność sprzedaży.

Reasumując, monografia *Web Social Science* jest bardzo przydatna dla osób planujących wykorzystać Internet w prowadzeniu swoich badań. Autor podaje przykłady, a także zwraca uwagę na niebezpieczeństwa. Ponadto czytelnicy otrzymują solidne ugruntowanie teoretyczne, pozwalające na zrozumienie tego instrumentu i związanych z nim metod. Ackland identyfikuje również jego ograniczenia i zwraca uwagę na trudności, z którymi możemy się spotkać.

Monografia podzielona jest na trzy spójne części. W zakresie treści merytorycznych książka napisana jest prostym językiem. Każdy rozdział zawiera wstęp, wyjaśnienie pojęć, przykłady oraz podsumowanie. Autor podaje wskazówki i bibliografię, dzięki czemu czytelnik łatwo może uzyskać więcej informacji. Omawiana książka jest pozycją ważną, bowiem Internet jest dzisiaj istotnym narzędziem prowadzenia ilościowych badań społecznych, pozwalającym przy niewielkich nakładach finansowych dotrzeć do szerokiego grona odbiorców, w związku z czym istotne jest to, czy potrafimy z niego prawidłowo korzystać.

